

L'OBRA DE
LLÀTZER CISTERNA
A LA FAÇANA DE
L'HOSPITAL D'OLOT

Josep M^a. de Solà-Morales i de Rosselló

S'acostuma citar la portalada de l'Hospital de Sant Jaume com una de les poques construccions que resten a Olot de mitjan segle XVI. Datades documentalment o epigràficament d'aquesta centúria, podríem aportar, a més de la portalada de l'Hospital, potser alguna llinda ⁽¹⁾ i principalment, ja de final de segle, l'església del Carme, com els exemplars locals més representatius ⁽²⁾.

A través de les presents notes veurem com el que s'ha tingut per inqüestionable vestigi de mitjan segle XVI (la referida portalada de l'Hospital), sense perdre aquesta datació originària, sofreix posteriorment una restauració, amb aportació de nous elements que modifiquen una part de la seva estructura inicial, i això ben entrat el segle següent. L'autor de l'obra fou en Llätzer Cisterna, que de més a més duugué a terme altres treballs a la façana del mateix immoble, com exposarem.

LA SAGA DELS PICAPEDRERS CISTERNA

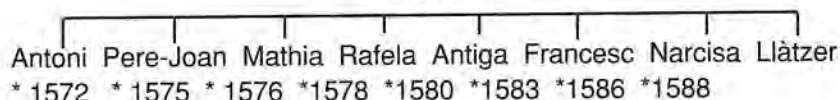
Girona se'ns presenta en el cinc-cents i sis-cents com un centre important d'aquest ofici i, de consegüent, fornidor de personal a les comarques. Picapedrers que indistintament s'intitulen mestres de cases i, àdhuc, arquitectes. Els noms de Feral, Trías, Valia, Salla, Huguet, Verini, Burgunyó, en són una mostra. I sobretot, per a nosaltres, l'Enric Julià, el constructor del bonic absis de l'església del Carme l'any 1595, com també, immediatament, de l'ampliació de l'anterior temple del Tura ⁽³⁾.

D'aquest col·lectiu de picapedrers gironins era la saga dels Cisterna. Els trobem domiciliats al barri de Sant Feliu de la capital a partir dels anys setanta de la quinzena centúria. Dada important: un dels seus membres, en contreure matrimoni a la capella de S. Pere de la pròpia parròquia, és anomenat «**picapedrer del Regne de França vuy habitant a Girona**» ⁽⁴⁾. Això ens faria pensar que de més a prop o de més

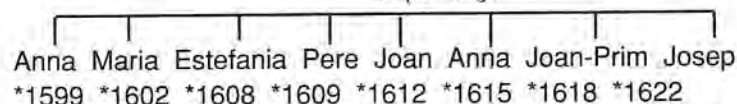
lluny els Cisterna procedien de la nació veïna. Recordem que en aquesta centúria es dona la màxima immigració francesa a casa nostra ⁽⁶⁾. D'altra banda, també hi ha a França el cognom i el topònim Cisterne i Cisternes, respectivament ⁽⁶⁾. Farem observar que en els seus inicis la grafia del cognom en els llibres sacramentals apareix amb la forma Cistern, amb supressió de la e final, i alguna vegada el trobem com a Cisterne o bé Sisterna. Aquest tipus d'alteracions cognomàstiques en els documents ni és cosa insòlita, ni té transcendència ⁽⁷⁾.

De l'època en qüestió presentem ara dues generacions o branques paral·leles d'aquests picapedrers gironins, sens dubte procedents d'un tronc comú ⁽⁸⁾:

I) Llätzer Cisterna, (picapedrer)
= Maria

II) Llätzer Cisterna (picapedrer, mestre de cases, arquitecte)
= Esperança

GIRONA

OLOT

Com podem veure tenim aquí dos caps del clan Cisterna amb un mateix nom de pila. Immediatament hom es formula la pregunta: Caldrà identificar com un sol individu, amb successiu matrimoni, el Llätzer de nº. I) i el de nº. II) ? La cronologia, en funció de la respectiva descendència, ens fa rebutjar aquesta possibilitat.

Anem, doncs, a cenyir-nos a la persona del Llätzer casat amb Esperança, de la qual fora del nom no tenim cap més notícia. Mestre Llätzer, desconegut fins fa poc, ha adquirit renom pel fet d'haver-se publicat ésser l'autor del claustre renaixentista del Carme d'Olot.

Segons sembla, fou el 1603 quan es convingué aquesta obra ⁽⁹⁾.

Però fixem-nos que la seva estada coneguda a Olot s'allarga fins al 1622. Era de suposar que mestre Cisterna en l'espai d'un període de temps tan llarg, a part de la fillada, hauria deixat altres obres pròpies del seu ofici, a més del claustre del Carme. Aportem aquí uns documents que ens mostren la seva intervenció a la façana de l'Hospital i, en particular, a la tan citada portalada de l'edifici.

LA CONSTRUCCIÓ DE L'HOSPITAL I LA RESTAURACIÓ DE LA FAÇANA

És sabut que el notari d'Olot Miquel Març, en el seu testament (1550) constituïa en «**hereters meus universals nostre Senyor deu y la meva anima, so es lo hospital general dels pobres de la pnt. vila de Olot y un benefici de doncelles de mon linatge a maridar per eguals parts**». El testador, en referir-se a l'«**hospital general dels pobres de la present vila**» al·ludia a un anterior hospital situat on actualment es troba la casa comunal ⁽¹⁰⁾. Miquel Març, extremunciat el 20 de maig del 1553 ⁽¹¹⁾ moria l'endemà. Amb els béns deixats pel testador i comptant amb la venda del citat anterior hospital, els administradors d'aquest decidiren de construir de nova planta un altra edifici. Al final d'octubre del 1555 (atenció a la data) començaren les adquisicions de solars o camps «**prop la capella de sant Rafel**» a tal objecte ⁽¹²⁾. Això no significa encara inici de la construcció ⁽¹³⁾. I si bé sembla que l'obra tingué el seu principi en la façana, tampoc no podem fixar la datació, ni coneixem fins al present l'autoria. El que sí podem afirmar amb seguretat respecte a la portalada, és que es tracta (prescindint ara de les reformes que es diran) d'un exemplar renaixentista local de la segona meitat del segle XVI.

Ens ha semblat convenient aquesta introducció abans d'entrar en matèria. Com s'ha insinuat de bon començament, la intervenció d'en Llätzer Cisterna a la façana de l'Hospital es produeix en dues fases i amb objectius ben diferenciats.

A) L'OBRA DE CISTERNA A LA PORTALADA. - Advertim prèviament de la inversió que cronològicament ens hem permès sobre les obres realitzades per en Cisterna a l'Hospital, en atenció a donar prioritat expositiva a la seva intervenció a la portalada.

Extractarem el més significativu del conveni signat l'any 1611 entre l'escultor-picapedrer i els administradors de l'establiment hospitalari. (Vegeu doc. II de l'Apèndix). El preu de l'obra es fixa en 37 lliures, facilitant els administradors a l'operari el material i pertrets. Resulta d'aquest contracte que hi hagué treballs de simple restauració i altres de creació.

1.- De Restauració.- Es dedueix que la portalada, en l'espai de temps hipotètic d'una cinquantena d'anys de la seva construcció, ja es trobava en un estat d'erosió deplorable, per raó segurament de la qualitat de la pedra (sembla que procedent del mas Puig de Batet). Segons el contracte, s'ha de "tallantar" i "adecentar" les dues columnes, s'han de fer de nou les bases i els pedestals, els quals s'han d'aixecar dos pams més, i s'hi ha d'afegir, encara, un marxapeu; «**remendar be y decentment tot el que está gastat**» dels capitells, arquiteu i cornisa; i, finalment, "tallantar" l'arc, deixant anivellada la clau.

Hi ha un extrem en el conveni que no resta gaire intel·ligible. Diu així (fent una transposició en el text per a major claredat): s'obliga mestre Cisterna a «**renovar y adobar lo de baix escrit [aiudantse de les pedres que vuy se troban en dit portal] excepte la pedra de hont son las armas de M^o Mars y de la vila**»; i segueix en un altre lloc: «**que haia de fer dos armas y llebrero conforme diu la trassa en lo Internallo del Revolt y alquitrava de dit portal**». Això semblaria indicar que mestre Cisterna també hauria de renovar els escuts, tant el del notari com el de la vila, i refer la corresponent inscripció, segons es desprèn de la ubicació que s'assenyala. Ens referim als dos escuts ovals, "parlants", el d'Olot a un costat i el del notari Març (un estel de vuit puntes, representatiu del planeta Mart) a l'altre costat, intercalada la inscripció, alguna part de la qual, fins fa pocs anys, encara era llegible: MARS / M...N / ...⁽¹⁴⁾.

2).- Elements nous o de creació.- És la part ideada per Cisterna «**segons la trassa que ha donada a dits Senyors consols y administradors de dit Hospital**».

Es tracta del cimbal que corona l'obra, consistent en una forní-

Gravat Nº. 1.

cula (o "pastera", de sis pams d'alçària) amb pilastres i petxina, i una imatge de Sant Jaume, de pedra, guarnit el sant amb barret de pelegrí i diadema (de quatre pams sense comptar-hi la peanya), imatge desapareguda durant l'última guerra. Sobre la fornícula un fris amb les «**armas de Aragó**» al centre (els coneguts pals), i per acabament el clàssic frontó amb els corresponents tres poms; lateralment, sengles piràmides sobre la cornisa. (Gravat I). El típic renaixentisme segons les normes arquitectòniques de Vignola, de qui fou fidel seguidor el nostre Cisterna ⁽¹⁵⁾.

B) ALTRES TREBALLS A LA FAÇANA.- Dos anys abans de les esmentades reformes dutes a terme a la portalada, és a dir, el 1609, els procuradors, rectors i administradors de l'Hospital havien encarregat a mestre Cisterna la construcció d'una finestra i un balcó a la façana principal «**enfrent de la plassa**» (cal entendre-hi la placeta del carrer de Sant Rafel). El preu convingut (i provadament cobrat) era de 46 lliures (més que per la restauració de la portalada), amb aportació de la pedra necessària i pertrets per part dels administradors. (Vegeu doc. I de l'Apèndix).

Aquí només ens detindrem breument sobre un aspecte o detall del balcó. Es diu en el conveni que ha de ser «**de Bona pedra de la Padrera de Puiout, ben picada y afinada segons art de arquitectura y conforme a la trassa per dit Mestre Cisterna feta**» «**y a la linda de dita finestra balcó haia de sculpir en un escut las armas de m^o Miquel Març y las armas de la vila ab una corona de Rey per remato**».

Aquest escut, actualment en bon estat de conservació, de forma oval i amb adorns externs característics de l'època, s'ofereix tal com ve ordenat en el contracte, és a dir, incloent en un sol blasó les armes municipals i les de llinatge del notari ⁽¹⁶⁾. (Gravat 2). Sense concessió especial, una tal heràldica, més que atípica, s'ha de considerar incorrecta. Això no obstant, dintre de l'època (ss. XVI-XVII) i en el camp de l'artesanat, no és rar trobar-se amb aquesta mena d'estranyes combinacions en les armories. A Olot mateix veiem, a l'església del Carme, com el sabater Coll i el blanquer Ornós introdueixen els pals (vulgarment i indègudament dits "les barres") propis d'ens públic en una

Gravat N.º 2

de les particions de llurs respectius escuts, al costat de la representació gràfica del seu cognom⁽¹⁷⁾. Les podríem denominar armes de situació (referència de lloc). No cal dir que la corona que timbra el citat blasó de la façana de l'Hospital és la reial de la Corona d'Aragó.

Al marge del conveni estipulat amb en Cisterna que acabem de comentar, se'ns ofereix un enigma, de moment difícil d'aclarir per manca de documentació. A l'esquerra del portal de l'edifici hi ha un altre balcó fent simetria amb l'anterior i en tot d'idèntica factura. La llinda ostenta un escut parió del precedent, d'igual composició, només amb el canvi de l'estel (del cognom Març) de l'última partició, pel que sembla que podria ser una àncora, somada d'una creu, clar simbolisme (salvació, esperança) adient a un hospital. (Gravat 3). Malgrat totes les aparences d'una mateixa autoria per a ambdues balconades, els elements externs d'aquest segon escut denoten un període una mica posterior.

OBRES MENORS D'EN CISTERNA

Considerant la llarga estada de Llätzer Cisterna a Olot, ben segur que seguint la investigació als arxius hi apareixeran, si més no, força treballs secundaris, potser d'aquells més propis del picapedrer que de l'escultor i arquitecte. Coneixem, per exemple d'aquest ordre, un contracte per continuar la canonada de pedra que havia de portar l'aigua a la font «**vulgarment dita den Cros**»; així mateix, un altre contracte similar per «**la font de la vila**», els dos de l'any 1609 ⁽¹⁸⁾.

Mentrestant -i és de doldre- la progressiva degradació de la pedra acabarà de manera irreparable amb un interessant exemplar local renaixentista: la portalada de l'Hospital.

Gravat N.º 3

NOTES

- 1.- Al dintell de la porta de l'immoble, c/. Alfons el Magnànim, cantonada c/. Major, s'hi troba l'escut Ferrussola (per cert, en lamentable estat de degradació) acompanyat de xifres corresponents al XVI. (J.M. Solà-Morales, **La labra heràldica de casa Surroca y el antiguo manso Mas**, "Misión", Olot, n.º. 320, 1961, pp. 2-3.
- 2.- E. Castellà, **Notas Históricas de Olot**, vol. II, Olot, 1906, pp. 265 i segs.; Setmanari "Misión", n.º. 502, 1965, arts. div.; etc. - És de notar que essent presumiblement una mica anterior la portalada de l'Hospital al temple carmelità, es presenta ja originàriament com una obra renaixentista, quan aquest darrer encara segueix amb els cànons del gòtic en les seves darreries.
- 3.- Cognoms de l'època presos a l'atzar dels llibres sacramentals de la parròquia de Sant Feliu de Girona.- Sobre Julià vid. J. Saderra, **Ressenya històrica del Santuari de Ntr^a Sr^a del Tura**, Olot, 1905, pp. 89-92; J. M. Danés i Llongarri, **L'església de la Mare de Déu del Tura d'Olot**, Olot, 1963, pp. 39-43.
- 4.- Arxiu Diocesà de Girona, Parròquia de Sant Feliu. Matrimonis, vol V., fol. 210, Antoni Cisterna=Narcisa Pagrona, 20-10-1596.
- 5.- Vid., entre altres, J. Nadal-E. Giralt, **La population catalane de 1553 á 1717; la immigration française**, París, 1961. Referent a Olot, J. M. Solà-Morales, **La immigració francesa a Olot als segles XVI i XVIII**, Perpignan, 1969.
- 6.- Enciclopèdia Espasa, vol. 13, p. 498.
- 7.- Tenim documentat el cas de l'escultor gironí Barnoya que originàriament era Barnoy: F. Barnoya Gálvez, **Fray Ignacio Barnoya, Prócer ignorado**, 2^a. ed., Guatemala, 1970, pp. 301-308.
- 8.- Les dades són tretes dels llibres de baptismes VI, VII i VIII de la parròquia de Sant Feliu de Girona i del llibre IV de l'Arxiu Parroquial de Sant Esteve d'Olot.
- 9.- Vid. P. Nolasc del Molar, **El claustro del Carmen de Olot**, "Misión", n.º. 502 cit. També Arxiu Històric de Protocols d'Olot, not. Oliveres, reg. 604, f. 620v. En l'esmentat estudi del P. N. del Molar s'hi troba una errata d'impremta tan manifesta com és la d'atribuir l'estada de Cisterna a Olot del 1564 al 1578.
- 10.- Vid. entre altres, J. Danés i Torras, **Pretèrits Olotins**, 2^a. ed. 1950, ff. 177-180.
- 11.- Arxiu Parroquial de St. Esteve d'Olot, "Llibre del clero de Olot de 1552-1553", f. s/n.
- 12.- Arxiu Històric Municipal d'Olot, Llibre d'acords del 1520-1563, acord del 20-10-1555; Idem. Manuals notariais, reg. 11, not. Pere Clos, 22-10-1555.
- 13.- Si la data que segons Danés (ob. i pp. cits.) havia de figurar en la part esborrada de la inscripció era la del 1554, s'haurà d'entendre referida a les ordinacions estipulades per al futur hospital, fetes pels marmessors testamentaris del notari Març el 19-6-1554.
- 14.- Vid. Danés, ob. i p. cits. - Sobre l'escut del notari llegim en les esmentades ordinacions: **«Item ordenam que quant se fara lo Spital que se fasse en alguna part hont parra be als honorables Consols y Consell, y que y possen les armes del dit mossen Miquel Març q^a y sia incitar los de son Linatge y los altres de fer semblants actes»**.
- 15.- En el contracte per l'edificació del claustre del Came el 1603, Cisterna explícitament se subjecta a l'ordre arquitectònic proposat per Vignola (P.N. del Molar, ob i p. cits.).

16.- Podríem descriure l'escut així: Partit, primer tres pals, segon tallat 1) l'ala, 2) un estel de vuit puntes.- Recordem que a la portalada venien separedes les armes de la vila i les de m^o Març.

17.- Vid. Solà-Morales, **La heráldica del monasterio del Carmen indicativa del proceso de edificación** ("Misión", n°. 502, cit.).

18.- Arxiu Històric de Protocols d'Olot, not. J. Ferrer, reg. 355, ff. 309-310v.- El Dr. Danés cita unes primeres conduccions de l'any 1619 (**Història d'Olot**, vol. I, Olot, 1977, p. 102).

APÈNDIX DOCUMENTAL

I

13 abril 1609

Construcció d'una finestra i un balcó a la façana

"Die XIII mensis Aprilis anno a nativitate Domini M. DC. VIII° Oloti.

En nom de nostre señor &

Per raho de las finestras y Balco fahedors en la casa del hospital de St. Jaume de la present vila de otol per y entre lo Rnt. m^o Joseph Closells prevere, lo Magch, miser Barthomeu Morato en quiscun Dret Doctor y lo honorable Pere Fontanella parayre y tender de dita vila de Olot lo corrent bienni procuradors rectors y administradors de dit hospital de una part y mestre Llatzer Cisterna picapedrer de la Ciutat de Gerona ara habitant en dita vila de Olot de part altre son estats fets fermats y Jurats los pactes y capitols següents.

E Primerament es pactat & que dit mestre Llatzer Cisterna & de assi per tot lo mes de maig primer vinent Promet fer y ab degut efecte acabar y assentar en la Casa de dit hospital y en lo enfront de la plassa una finestra y Balco de Bona pedra de la Pedrera de Puïout ben Picada i afinada segons art de architectura y conforme a la trassa per dit mestre Cisterna feta, entenent que los lligadors de la finestra sian llargaria de tres palms y mig y los peus drets ab los affitons de quatre palms y mig y que la finestra sia de set palms de amplaria y set y mig de alt, la finestra

balco sia de vuit palms de amplaria y setse palms de altaria y a la linda de dita/finestra balco haia de sculpir en un escut les armas de m^e Miquel Març y les armas de la vila ab una corona de Rey per remato /o/ diffinitio La qual linda haia de tenir quatre palms de amplaria /o/ cerca y lo catxapits de la finestra linda y la pedra del Balco de la amplaria necessaria segon requir lo art y Dos palms de exida la pedra del Balco enfora. Entenent empero que dita finestra y balconada haia de tenir un Cernell un palm y quart y que en la finestra haia de assentar la Rexa de ferro que es ja en dita finestra y estar a tot vici y moriment de dita obra un any y un dia.

Item es pactat que dits señors administadors haian de fer aportar a dit mestre Cisterna a Peu de obra tota la Pedra y tot lo Pertret y tisuras que seran mester a peu de obra a Costs y despesas de dit hospital y sens dany y despesas de dit mestre Cisterna.

Item es pactat que dits señors administadors haian de donar i pagar a dit mestre Cisterna per sos treballs Gastos y obra Quoranta y sis lliures moneda Barcelonesa en tres pagas es a saber Quinse lliures lo die que comensara dita obra Altres quinse lliures en ser dita obra mig feta y las restants setse lliures a compliment de dites quoranta y sis lliures en ser acabada assentada y Rebuda dita obra.

E les dites coses totes i sengles conve y en bona fee promet la una part a la altre lo que a sa part toca fer attendre y Complir tenir y servir sens dilatio & alguna & ab salari de procurador Deu sous per Dia & ultra dels quals & prometen restituir los gastos & sobre dels quals & y per ço attendre & / Dits señors administradors de dit hospital ne obligan tots los bens y drets de dit hospital mobles & Remis sobre de asso a totes feries gracies & a son for propri & sotmetense al for y destret dels Magchs. veguers de Barcelona Besalu y Camprodon y altre qualsevol cort privilegiada ab facultat de variar &

Testes sunt Reverendus frater Joannes Oric prior Monasterii beate Marie de Carmelo ville Oloti. Vener. Daniel Costa pbr. beneficiatus ecclie. et D. Miachael Carrer clericus dicte ville Oloti”.

(Al peu segueixen les anotacions de dues èpoques):

"Dicto die Oloti

Item altero Instrumento dictus magister Lazerus Cisterna frit. apocham dictis dominis administratoribus presentibus de Dictis Quindecim libris realiter et de facto numerando"

(Amb lletra distinta): "Alia apocha ad complementum Infra 11 octobris 1609"

(**Arxiu Històric de Protocols d'Olot, not. J. Ferrer, reg. 355, ff. 313-314**).

II

3 juliol 1611

Restauració i reforma de la portalada

"Die III mensis Julii ano a nativitate Domini M.D.C.XI° Oloti.

De y sobre les coses devall scrites per y entre los honorables Gabriel Soler Rafel Terrada y Antoni Sobiras dassa lo corrent any consols de la vila y terme de Olot beneficiat (?) lo honorable y discret m^o Joan Oliveres notari y lo honorable Galceran Font parayre de dita vila de Olot lo corrent Bienni procuradors rectors y administradors del hospital de St. Jaume de dita vila de Olot de una part y mestre Llatzer Cisterna picapedrer habitant de dita vila de Olot de part altre son estats fets fermats pactats tractats y jurats los pactes y capitols següents

E Primerament es pactat que dit mestre Llatzer Cisterna haia de posar conforme ab lo present capitol promet posar lo Portal que avuy es en lo hospital de St. Jaume de la present vila De la manera y conforme esta trassat ab la trassa que ha donada a dits Senyors consols y administradors de dit hospital ajudantse de les pedres que vuy se troban en dit portal y renovar y adobar lo de baix escrit exceptat la pedra de hont son las armas de m^o Mars y de la vila.

Item que dit mestre Cisterna haia de fer de nou los dos Pedestrals y les dos vases Juntament ab un marxapeu que tinga un palm y mig de ample

y tot una pessa si.s pot fer y promet dits dos Pedrestals assentar dos palms mes alt del que esta al present per a que dita obra se veia tota.

Item que haia de tallentar y abobar tot lo que convendra les Dos Columnes que vuy son en dit portal.

Item que haia de tallentar y remendar be y decentment tot lo que esta gastat en los capitells alquitrava y cornisa que vuy son en dit portal.

Item que haia de tallentar lo revolt que vuy se troba en dit portal y assentar aquell de tal manera que la Clau no isca mes que las altrás pessos.

Item que haia de haia [sic] de fer dos armas y llebrero conforme diu la trassa en lo Internallo del Revolt y alquitrava de dit portal.

Item que haia de fer sobre la Cornisa de dit portal una pastera de sis palms de alt ab sos pilastres y patxina ab la amplaria que Convindra y que haia de fer una figura de St. Jaume apostol de pedra ab son sombrero y diadema de quatra palms de alt sens la peayna [sic] per posar en dita pastera.

Item que haia de fer sobre dita pastera un frontespici ab les armes de Arago en lo mig y tres poms en lo triangol per deffinitio de la obra y dos piramidas sobre la cornisa.

Item que haia dit mestre Cisterna dita obra ço es las pedras que avuy son obradas y las que haura de obrar las quals haura fer portar y arrencar de la millor padrera del mas Puig de Batet de affinar y assentar dit portal a sos costs y despeses de assi al dia /o/ festa de St. Steve del mes de agost propinent.

Item es pactat que dits Senyors Consols y administradors de dit hospital haian de donar y pagar a dit mestre Cisterna per los treballs mans y gastos de dites coses De diners de dit hospital Trenta y set lliures moneda Barcelonesa en dues Iguals pagas ço es la mitat en comensar la obra y la altra mitat quan dita obra sia feta y assentada a tot son punt.

Item que haian de bestraure dits senyors Consols y administradors a dit mestre Cisterna Cals guix y tot lo pertret que sera menester ab tal empero que dit mestre Cisterna haia de ajudar a fer portar tota la fusta necessaria.

E dites coses convenen y prometen la una a la altre fer attendre y Complir tenir y servir lo que a quiscuna dellas toca y pertany sens dilatio & ab salari de procurador & X sous barcelonesos per dia & y per dites coses attendre & obliga la una part a la altra y endesemps ço es dits Senyors Consols y administradors de dit hospital tots y sengles bens y drets de dit hospital y dit mestre Llatzer Cisterna tots y sengles bens y drets seus mobles &”.

(Figuren com a testimonis: Esteve Casagall, sastre i Francesc Gou, fuster, de la vila d'Olot).

(Arxiu Històric de Protocols d'Olot, not. J. Ferrer, reg. 355, ff. 394-395).